

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

Національний університет «Запорізька політехніка»

(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра «Менеджмент»

(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Ректор (перший проректор)

« 30 » 20 21 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 22 Навчальна (ознайомча) практика

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність

281 «Публічне управління та адміністрування»

(код і найменування спеціальності)

освітня програма (спеціалізація)

«Регіональне управління»

(назва освітньої програми (спеціалізації))

інститут, факультет

економіко-гуманітарний, економіки та управління

(найменування інституту, факультету)

мова навчання

державна

2021 рік

Робоча програма «Навчальна (ознайомча) практика» для здобувачів вищої освіти
(назва навчальної дисципліни)
 спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», освітня програма
 (спеціалізація) «Регіональне управління».
(назва освітньої програми (спеціалізації))

« 25 » 08 , 2021 року

Розробники: Гудзь П.В., професор кафедри менеджменту, доктор економічних наук,
доцент

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту

Протокол від « 30 » 08 2021 року № 1

Завідувач кафедри
менеджменту

(найменування кафедри)

«30» 08 2021 року (Пуліна Т.В.)

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки і управління
(найменування факультету)

Протокол від « 30 » 08 2021 року № 34

« 30 » 08 2021 року Голова (Корольков В.В.)

1. Опис навчально-ознайомчої практики «Вступ до фаху»

Найменування показників	Спеціальність, освітня програма (спеціалізація), освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Спеціальність: <u>281 «Публічне управління та адміністрування»</u>	<u>Нормативна</u>
Загальна кількість годин – 90 год.	Освітня програма (спеціалізація): <u>«Регіональне управління»</u>	Рік підготовки:
		1-й
	Освітній ступінь: бакалавр	Семестр
		2-й
		Самостійна робота
		90
		Індивідуальна робота
		-
		Вид контролю
		диференційований залік

2. Мета та завдання навчально-ознайомчої практики «Вступ до фаху»

Метою навчально-ознайомчої практики «Вступ до фаху» є ознайомлення здобувачів вищої освіти з особливостями майбутньої професії, її змістом та завданнями організацій та органів публічного управління та адміністрування, роллю публічних службовців різних рівнів у державному управлінні та місцевому самоврядуванні, особливостями організації підготовки фахівців з публічного управління та адміністрування.

Основними завданнями виробнича практики є:

- ознайомити з особливостями організації навчальної, науково-дослідницької, самостійної і виховної роботи у НУ «Запорізька політехніка», на факультеті економіки та управління, на кафедрі менеджменту; Положення про організацію освітнього процесу в університеті «Запорізька політехніка»;
- охарактеризувати новітні інноваційні та комп'ютерні технології, методи активізації навчання під час проведення лекційних, семінарських занять, практикумів, поточного та підсумкового контролю знань, державної діагностики якості підготовки здобувачів вищої освіти, вимог до академічної доброчесності, можливостей академічної мобільності, прав і обов'язків ЗВО;
- ознайомити здобувачів вищої освіти з базовими нормативними документами, яку визначають та регулюють діяльність територіальних органів регіонального управління адміністрування: обласної та районної державних адміністрацій, усіх рівнів місцевого самоврядування, службовців державного

управління та місцевого самоврядування, територіальних відділень Центральних органів виконавчої влади;

- надати здобувачам вищої освіти стислий огляд змісту освітньо-професійної програми фахівця відповідного професійного спрямування, а також ознайомити з кваліфікаційними вимогами та основними видами і змістом діяльності фахівця за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»:

- визначити особливості ООП Регіональне управління та підготовки фахівця з публічного управління та адміністрування;

- ознайомити здобувачів вищої освіти зі змістом навчального плану, графіку освітнього процесу підготовки фахівців, структурою, послідовністю і взаємозв'язком між дисциплінами;

- визначити види, місце, зміст і терміни навчальної, виробничої бакалаврської, та переддипломної практик, стажування у забезпеченні ґрунтовних практичних умінь і навичок у підготовці фахівця;

- ознайомити здобувачів вищої освіти зі сферою їх майбутньої професійної діяльності, переліком основних посад в органах державного управління та органах місцевого самоврядування, ймовірних місць працевлаштування, ознайомлення з професійним стандартом за посадою «Державний експерт».

Під час навчально-ознайомчої практики «Вступ до фаху» здобувачі вищої освіти отримують нові знання, уміння та навички, ознайомлюються з методами придбання знань з фаху, якими вони повинні оволодіти під час навчання у НУ «Запорізька політехніка» і які потрібні їм в майбутній професійній діяльності публічного управлінця.

З метою більш повного уявлення про роботу ЗВО, розуміння майбутньої професійної діяльності, розширення світогляду та підготовки до навчальної роботи в університеті для здобувачів вищої освіти організовують зустрічі з керівниками і провідними фахівцями органів державного управління та органів публічного адміністрування, а також екскурсійно-ознайомлювальні практичні заняття в структурних підрозділах НУ «Запорізька політехніка».

Результатом навчальної (ознайомчої) практики повинні стати: усвідомлення здобувачів вищої освіти майбутньої сфери діяльності, змісту вищої освіти та фахової підготовки, комплексу фундаментальних і професійних знань, особливостей організації та змісту освітньо-професійної програми підготовки фахівців з публічного управління та адміністрування на різних освітньо-кваліфікаційних рівнях у ЗВО, сутності навчального плану щодо підготовки зазначених фахівців; організації виховної роботи у НУ «Запорізька політехніка» спрямованої на формування національної свідомості та гідності громадянина України, підвищенню рівня загальної культури, створення умов для розвитку особистості.

Компетентності та програмні результати навчання.

В результаті проходження практики здобувач повинен набути наступні **компетентності**:

Згідно стандарту вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.10.2018 р. № 1172

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 6. Здатність працювати в команді.

ЗК 7. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 11. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

ФК 1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

ФК 2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

ФК 3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

ФК 7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

ФК 9. Здатність впроваджувати інноваційні технології.

ФК 10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

ФК 11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

Програмні результати проходження практики:

ПРН 1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

ПРН 2. Застосовувати норми та правила професійного спілкування українською мовою.

ПРН 3. Уміти усно і письмово спілкуватися іноземною мовою.

ПРН 4. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.

ПРН 5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

ПРН 6. Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування.

ПРН 7. Уміти організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх/спортивних проектах, спрямованих на формування здорового способу життя / активної громадянської позиції

Згідно професійного стандарту на посади «Державний експерт директорату/генерального департаменту» наказ від 13.12.2019 р. № 1752.

Загальні компетентності:

ЗК 6. Здатність до професійного розвитку та навчання.

3. Етапи практики

Здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня під час проходження практики зобов'язані:

- до початку практики одержати в університеті всі необхідні документи і консультативну інформацію щодо їх оформлення, а саме:
 - щоденник практики;
 - посвідчення про відрядження (у разі потреби);
 - індивідуальні завдання з практики;
 - направлення на практику.
- одержати від керівника практики консультації щодо оформлення всіх видів документів;
- пройти інструктаж з техніки безпеки;
- своєчасно прибути на базу практики, у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і рекомендаціями її керівника;
- вивчити й суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки та виробничої санітарії;
- своєчасно скласти звіт, заповнити щоденник, захистити звіт і отримати залік з практики.

Етапи	Зміст, основні завдання
Підготовчий	Оформлення на практику

Ознайомчий	Загальне ознайомлення з діяльністю органів публічної влади та публічних службовців
Основний	Виконання індивідуальної роботи
Підсумковий	Оформлення звіту з практики. Захист звіту

4. Завдання для самостійної роботи

№	Зміст навчально-ознайомчої практики «Вступ до фаху»
Тема 1. Організація навчального та виховного процесу в НУ «Запорізька політехніка». Студентське самоврядування.	Мета теми: ознайомити здобувачів вищої освіти з особливостями організації навчальної, науково-дослідної, самостійної, виховної та патріотичної роботи в НУ «Запорізька політехніка». Розкрити базові засади організації навчального процесу, можливості студентського самоврядування. По виконанню теми студенти повинні: знати: особливості організації навчальної, науково-дослідної, самостійної, виховної та патріотичної роботи в НУ «Запорізька політехніка»; базові засади організації навчального процесу та можливості студентського самоврядування. уміти: застосовувати набуті знання у практичній діяльності під час навчання у НУ «Запорізька політехніка».
Тема 2. Інформаційно-методичне забезпечення навчального процесу в НУ «Запорізька політехніка»	Мета теми: охарактеризувати новітні інноваційні та комп'ютерні технології під час підготовки здобувачів вищої освіти. По виконанню теми здобувачі вищої освіти повинні: знати: сутність сучасних інформаційних технологій та їх роль у навчальній та науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти; уміти: застосовувати набуті знання для підвищення ефективності навчання.
Тема 3. Сутність публічного управління та діяльності публічних службовців	Мета теми: ознайомити здобувачів вищої освіти з базовими нормативними документами, яку визначають та регулюють діяльність територіальних органів регіонального управління адміністрування: обласної та районної державних адміністрацій, усіх рівнів місцевого самоврядування, службовців державного управління та місцевого самоврядування, територіальних відділень Центральних органів виконавчої влади. По виконанню теми здобувачі вищої освіти повинні: знати: визначення понять «публічне управління та адміністрування», їх взаємозв'язок та особливості, базові поняття дисципліни; принципи та методи публічного управління; структуру органів державного управління та місцевого самоврядування, основні функції службовців державного управління (категорії «А», «Б») «В») та місцевого самоврядування уміти: застосовувати набуті знання для аналізу публічного управління в Україні.
Тема 4. Теоретико-методологічні особливості організації підготовки фахівців з	Мета теми: надати здобувачам вищої освіти стислий огляд змісту освітньо-професійної програми фахівця відповідного професійного спрямування, а також ознайомити з кваліфікаційними вимогами та основними видами і змістом діяльності фахівця за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

публічного управління та адміністрування	По виконанню теми здобувачі вищої освіти повинні: знати: особливості організації підготовки фахівців з публічного управління та адміністрування; уміти: застосовувати набуті знання для аналізу публічного управління та адміністрування, форм перепідготовки і підвищення кваліфікації публічних службовців.
Тема 5. Особливості ООП Регіональне управління в системі підготовки фахівця з публічного управління та адміністрування	Мета теми: визначити особливості ООП Регіональне управління та підготовки фахівця з публічного управління та адміністрування. По виконанню теми здобувачі вищої освіти повинні: знати: особливості ООП Регіональне управління; уміти: застосовувати набуті знання для характеристики публічного управління за ОПП Регіональне управління.
Тема 6. Організація підготовки фахівців з публічного управління та адміністрування	Мета теми: ознайомити здобувачів вищої освіти зі змістом навчального плану, графіку освітнього процесу підготовки фахівців, структурою, послідовністю і взаємозв'язком між дисциплінами; визначити види, місце, зміст і терміни навчальної, виробничої бакалаврської, та переддипломної практик, стажування у забезпеченні ґрунтовних практичних умінь і навичок у підготовці фахівця. По виконанню теми здобувачі вищої освіти повинні: знати: організацію підготовки фахівців з публічного управління та адміністрування
Тема 7. Громадянське суспільство як суб'єкт публічного управління	Мета теми: охарактеризувати місце і роль громадянського суспільства як суб'єкта публічного управління. По виконанню теми здобувачі вищої освіти повинні: знати: основні етапи формування та еволюції громадянського суспільства; сутнісні характеристики громадянського суспільства; місце і роль громадських організацій у публічному управлінні та адмініструванні; уміти: застосовувати набуті знання для характеристики громадянського суспільства як суб'єкта публічного управління.
Тема 8. Професійні, ділові і особистісні якості працівника органів публічної влади	Мета теми: ознайомити здобувачів вищої освіти зі сферою їх майбутньої професійної діяльності, переліком основних посад в органах державного управління та органах місцевого самоврядування, ймовірних місць працевлаштування, ознайомлення з професійним стандартом за посадою «Державний експерт». По виконанню теми здобувачі вищої освіти повинні: знати: зміст, характер і сферу професійної діяльності публічного управлінця; знати компетентності та трудові функції за посадою «Державний експерт». уміти: застосовувати набуті знання для визначення сфери майбутньої професійної діяльності, застосовувати уявлення про щаблі кар'єрного зростання у сфері публічного управління та адміністрування при формуванні власної професійної траєкторії.
Тема 9 Відвідування	Мета теми: ознайомити здобувачів вищої освіти з характером діяльності в органах державного управління,

органу державної влади для ознайомлення з характером діяльності	По виконанню теми здобувачі вищої освіти повинні: знати: нормативно-правову, організаційну, інформаційну та функціональну сторони діяльності конкретного органу державного управління уміти: застосовувати набуті знання для аналізу органу державної влади як суб'єкту публічного управління.
Тема 10 Відвідування органу місцевого самоврядування для ознайомлення з характером діяльності	Мета теми: ознайомити здобувачів вищої освіти з характером діяльності органу місцевого самоврядування По виконанню теми здобувачі вищої освіти повинні: знати: нормативно-правову, організаційну, інформаційну та функціональну сторони діяльності конкретного органу місцевого самоврядування уміти: застосовувати набуті знання для аналізу органу місцевого самоврядування як суб'єкту публічного управління

5. Індивідуальні завдання

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання – виконання індивідуальних завдань (есе).

1. Аналіз сучасних концепцій публічного управління та адміністрування.

1. Формування ефективного місцевого самоврядування в умовах децентралізації державного управління.

2. Формування ефективного врядування органів державної влади на засадах нового адміністративно-територіального устрою України.

3. Забезпечення розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади.

4. Оцінювання спроможності територіальних громад.

5. Створення нової системи адміністративно-територіальних одиниць субрегіонального рівня відповідно до європейських вимог та стандартів.

6. Взаємодія органів влади з громадськістю.

7. Побудова системи ефективної взаємодії органів місцевого самоврядування різних рівнів

8. Комплексний розвиток територій регіонів та територіальних громад.

9. Побудова системи ефективного публічного інвестування на рівнях місцевого самоврядування.

10. Підвищення ефективності використання коштів державного фонду регіонального розвитку.

11. Особливості інформаційно-комунікативного супроводу діяльності органів публічної влади.

12. цінювання якості надання адміністративних послуг органами публічної влади.

13. Механізми забезпечення участі громадськості у прийнятті управлінських рішень на регіональному (місцевому) рівні.

14. Публічне управління у сфері нормотворчої діяльності на регіональному рівні.

15. Механізми взаємодії державних органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування на регіональному (місцевому) рівні.

6. Методи та засоби діагностики результатів проходження практики

Форма контролю – диференційований залік.

7. Оцінювання результатів практики

Після закінчення термінів практики здобувачі звітують про виконання програми навчальної (ознайомчої) практики «Вступ до фаху». Письмові звіти разом зі щоденником подається на рецензування керівнику практики від кафедри.

Звіт про проходження практики повинен відповідати вимогам щодо оформлення, змісту всіх розділів програми. Оформляється звіт за загальними вимогами до наукових звітів.

Звіт складається за таким планом:

- титульна сторінка;
- зміст звіту;
- вступ (резюме результатів практики);
- основний текст - згідно із програмою практики;
- висновки й пропозиції;
- список використаної літератури;
- додатки (документація бази практики, проміжні розрахунки).

Захист звітів з навчально-ознайомчої практики відбувається протягом одного тижня після їх завершення з диференційною оцінкою в присутності комісії, яка призначається завідувачем кафедри.

№	Зміст роботи, що оцінюється	Кількість балів
1	Теоретична підготовка	15
2	Особистісні характеристики: - дисциплінованість; - ініціативність; - самостійність; - професійна спрямованість; - інноваційність	10
3	Оцінювання процесу проходження практики: - формування технічної документації, облікової звітності на баз практики	20
4	Оцінювання звітної документації: - оформлення звіту; - матеріали економічної звітності; - технологічні карти	25

5	Своєчасність подачі звітної документації	5
6	Захист практики	25
Загальна сума балів		100

8. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Основними параметрами, за якими оцінюються результати практики студента, є такі:

- відсоток виконання здобувачем вищої освіти вимог програми практики (100% , 75%, 50%, менше 50%);
- відповідність змісту звіту вимогам програми виробничої практики (відповідає / не відповідає);
- відповідність оформлення звіту згідно стандарту (відповідає / не відповідає);
- відповіді на запитання при захисті звіту (впевнені / повні / неповні / невпевнені).

Здобувач вищої освіти, який не виконав програму практики з поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно, при виконанні умов, визначених деканом факультету.

Здобувач вищої освіти, який востаннє отримав негативну оцінку з практики в комісії, відряджується з університету.

Матриця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Сума балів	Оцінка ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національного шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82-89	B	дуже добре	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74-81	C	добре	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих		задовільно	
60-63	E	достатньо	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

9. Методичне забезпечення

1. Стандарт вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ступеня «бакалавр» галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 29.10.2018 р. № 1172.

2. Професійний стандарт на посади «Державний експерт директорату / генерального департаменту». Затверджено та введено в дію наказом Міністерства соціальної політики України № 1752 від 13.12.2019 р.

10. Рекомендована література

1. Тимцуник В. І. Публічне управління та адміністрування: навчальний посібник / Ю. Г. Кальниш, Т. М. Лозинська, В. І. Тимцуник. Полтава: РВВ ПДАА, 2015. 280 с.

2. Лазор О. Д. Основи публічного управління та адміністрування: навчально-методичний посібник / О. Д. Лазор, О. Я. Лазор, І. Г. Юник. К. : Ліра-К, 2017. 268 с.

3. Скидан О. В. Публічне управління та адміністрування : навч. посібник / Скидан О. В. Якобчук В. П., Дацій Н. В., Ходаківський Є. І. [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Скидана. Житомир : ЖНАЕУ, 2017. 705 с.

4. Дзюндзюк В.Б., Мельтюхова Н.М. Публічне адміністрування в Україні : навчальний посібник. Х. : Магістр. 2011. 306 с.

5. Лаврів Л. А. . Публічне адміністрування : навчально-методичний комплекс з дисципліни. Тернопіль. ТНЕУ.2014. 125 с.

6. Мельтюхова Н.М., Корженко В.В., Дідок Ю.В. Зарубіжний досвід публічного адміністрування : метод. рек. К. : НАДУ. 2010. 28 с.

7. Методичні підходи до організації діяльності з публічного адміністрування : наукова розробка / уклад. Н.М. Мельтюхова, Л.В.Набока. К. : НАДУ.2016. 48 с.

8. Правознавство: Навчальний посібник . За заг. ред. С.М.Тимченка, Т.О.Коломоець. . 2-ге вид., стер. . Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. . 554 с.

9. Публічне управління та адміністрування в інформаційному суспільстві: вітчизняний і зарубіжний досвід.: Монографія / За заг. ред.. С. Чернова, В. Воронкової, В. Банаха, О. Сосніна та ін. Запоріжжя: ЗДІА, 2017.- 602 с.:

10. Соснін О.В., Воронкова В.Г., Ажажа М.А. Філософія гуманістичного менеджменту (соціально-політичні, соціально-економічні, соціальноантропологічні виміри): Навчальний посібник.— Запоріжжя: Дике Поле, 2016. – 356 с.

11. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27лютого 2014 р. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 13. Ст. 222.

12. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня

1997 р. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. Ст.170.

13. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 р. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 38. Ст. 385.